

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 4475/24

לפני: כבוד השופטת יעל וילנר
כבוד השופט עופר גרוסקופף
כבוד השופט חאלד כבוב

המערערת: איילת יונגסטר

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כבוד
השופט ח' טרסי) בת"פ 9625-07-18 מיום 15.04.2024

בשם המערערת: עו"ד ירום הלוי; עו"ד עדי קידר

בשם המשיבה: עו"ד עפר מעוז

פסק-דין

השופט חאלד כבוב:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כבוד השופט ח' טרסי) בת"פ 9625-07-18 מיום 15.04.2024. במסגרתו, נגזרו על המערערת חמישה חודשי מאסר בפועל, תריסר חודשי מאסר על תנאי וקנס כספי בסך של 45,000 ש"ח.

תמצית העובדות הדרושות לעניין

2. המערערת הורשעה בעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ובעבירה של היותה צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות לפי סעיף 47(א)(1) בצירוף סעיפים 47א, 47א(1), 47א(2), 47א(4), 47א(2), 47א(ב)(1), 47א(ב)(2), 47א(ב)(3) ו-47א(ב)(4) לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988 (להלן: חוק התחרות הכלכלית). זאת, בהתאם להודאתה במסגרת הסדר טיעון ללא הסכמה עונשית, שגובש לאחר הליך גישור שניהלו הצדדים.

3. עניינינו בפרשה המוכרת כ'קרטל המסעות לפולין'. במסגרתה, מנהלי מחלקות בחברות נסיעות מתחרות, שעיסוקן בהוצאת משלחות למסעות בפולין כחלק מפעילות חינוכית להנצחת זיכרון השואה, היו צד להסדרים כובלים. בשלב זה אין חולק כי הצדדים הגבילו את עצמם להסדרים תחרותיים מוסכמים, באופן שהגבילו ואף מנעו את התחרות ביניהם, הן ביחס למשלחות 'ממלכתיות' (עובדי שב"ס), הן ביחס למשלחות 'עצמאיות'.

(בתי ספר). מטבע הדברים, הצדדים להסדר הכובל הציגו לגורמים הרלוונטיים בשירות המדינה הקשורים בהוצאת המשלחות לפולין מצגים כוזבים. כך, הצדדים הוסיפו לשמש כספקים מכוח המכרזים משנת 2010, שמגבילים את האפשרות של משלחות עצמאיות וממלכתיות להתקשר רק עם הזוכים בהם – דבר שהחריף את פגיעתו של ההסדר הכובל בתחרות עד לשנת 2016 עת נפתחה החקירה הגלויה.

4. בגזר דינו המנומק היטב, בית משפט קמא נדרש לחומרתן של עבירות לפי חוק התחרות הכלכלית, עת הוזכר כי התחרות החופשית "מצויה בלב ליבה של השמירה על זכויות הצרכן ועל טובתו הכלכלית של הציבור במובן העמוק והיסודי ביותר של ביטויים אלה", וכי מדובר ב"סממן בולט של חירות הפרט להגשמת האוטונומיה שלו. בהגשמת התחרות החופשית ובשמירה עליה יש משום ביזור מוקדי ההכרעה החברתיים ומניעת ריכוז יתר של כוח [...] בידי גופים מונופוליים פרטיים" (בהביאו מדברי הנשיא א' ברק בע"א 2247/95 הממונה על הגבלים עסקיים נ' תנובה (13.12.1998)). אחר דברים אלה, פנה בית המשפט להסביר את החומרה היתרה הטמונה בהסדר הכובל מושא ענייננו. זאת, הן משום הפגיעה הכלכלית ב'שוק' הרלוונטי ובקופה הציבורית; הן משום הפגיעה בפן הערכי הטמון בשליחת מסעות לפולין במטרה לחנך לזיכרון השואה; והן משום פרק הזמן הממושך בו התקיים ההסדר, והעובדה שההסדר יושם תוך שימוש בדרכי פעולה מגוונות, לרבות שיחות תיאום והגשת הצעות גיבוי. כן הוזכרה ההרשעה בעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות.

5. לאחר מכן הובאה פסיקת בית משפט זה לפיה "נקודת המוצא לענישה בתחום ההגבלים העסקיים חייבת להיות גישה מחמירה ברורה המתבטאת בהטלתם של עונשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח. זאת, על מנת לתת ביטוי הולם לפגיעה החמורה באינטרס הציבורי שנגרמת מביצוען של עבירות הגבלים עסקיים" (ע"פ 1408/18 מדינת ישראל נ' בן דרור, פסקה 46 (21.08.2018) (להלן: עניין בן דרור)).

6. בהמשך לכך, נדחו טענות ההגנה שביקשו להסתמך על מקרים בהם הוטלו עונשי מאסר בדרך של עבודות שירות. הוסבר, כי "ניתן אמנם למצוא מקרים בהם הטילו בתי המשפט עונשים קלים יותר, והסתפקו בעונשי מאסר בעבודות שירות, אך אלה נעוצים היו בקיומן של נסיבות אישיות חריגות ויוצאות דופן אשר הצדיקו חריגה ממתחמי הענישה המקובלים, או בכך שמדובר היה במקרים שנסבותיהם קלות ומידת פגיעתן בערך המוגן מצומצמת, כגון במקרה של תיאום ספונטני וחד פעמי, הסדרים נקודתיים להבדיל מהסדר מסגרת, תקופת פעילות קצרה, נתח שוק מצומצם, היעדר יישום בפועל וכיוצא באלה". זאת, תוך שהודגש כי "נקודת המוצא לענישה, [היא ש]יש לאתר את העונש הראוי לכל נאשם ונאשם במסגרת מתחם שביסודו תקופת מאסר ממשיית לנשיאה מאחורי סורג ובריח", וכי

"יישומה של מדיניות הענישה על ענייננו [...] מחייב קביעת מתחמי ענישה לגבי כל אחד מהנאשמים, אשר מצויים כל כולם בתחום נשיאת המאסר הממשי מאחורי סורג וברית, ולא בתחום של עבודות השירות".

בסופו של דבר, בעניינה של המערערת נקבע מתחם עונש הולם של חמישה עד חמישה-עשר חודשי מאסר, לצד ענישה נלווית.

7. לאחר שנתן דעתו לנסיבות העושה – אישה בת 56 סבתא לנכדים, נעדרת עבר פלילי ובעלת סיפור חיים קשה, לצד מצב נפשי מורכב, כעולה מחוות הדעת שהוגשו כחלק מחומר הראיות – בית משפט קמא מצא למקם את עונשה של המערערת בתחתית המתחם שנקבע, אך לא לחרוג ממנו לקולא מטעמי צדק. בית המשפט אף התייחס לחלוף הזמן מעת ביצוע העבירות, וציין כי הוא לא "מתעלם מההיבטים ומהקשיים המיוחדים הקיימים בארצנו בכל הנוגע לכליאת נשים, על רקע מאפייניו של בית הסוהר נווה תרצה"; אך עמד כך שהמערערת "נותנת את הדין בתחום משפטי שאין מקום לערוך בו אבחנות על בסיס מגדרי, ואשר בו ההרתעה הנדרשת משותפת למגדרים כולם".

8. להשלמת התמונה יצוין, כי בכתב האישום מושא ענייננו נכללו שני נאשמים נוספים. נאשם 1, שהורשע בעבירה אחת של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ובשתי עבירות של היותו צד להסדר כובל, ונגזרו עליו 7 חודשי מאסר בפועל, מטעמים דומים למערערת ובמסגרת אותו גזר דין; ונאשם 3, שהורשע בעבירות דומות לנאשם 1 וכן בעבירה של סיוע למתן שוחד, עליו נגזרו 7.5 חודשי מאסר במסגרת הסדר טיעון סגור (גזר דין מיום 19.07.2023 שניתן על-ידי כבוד השופט ע' קובו).

הערעור

9. בערעור נטען, בעיקרו של דבר על יסוד הנימוקים שתוארו לעיל, כי נכון להורות על ריצוי מאסר בדרך של עבודות שירות ולא בפועל. קו הטיעון המרכזי של המערערת הוא שמתחם העונש ההולם בשכגון דא נע בין שישה חודשי מאסר בדרך של עבודות שירות לשישה חודשי מאסר מאחורי סורג וברית. בהקשר אחרון זה נטען, כי בית המשפט המחוזי נפל לכלל טעות בכל הנוגע לפסיקת בית משפט זה, שלפי המערערת "ניתנה כהתוויה והנחייה עונשית כללית ולא כקביעה גורפת ונחרצת" (כאן ולהלן, ההדגשות במקור – ח' כ'). בהמשך לכך נטען, כי במכלול נסיבות העניין נכון למקם את העונש בתחתית המתחם ההולם – ולהעמידו על שישה חודשי עבודות שירות. המערערת תלתה יתבה בחוות הדעת שהוגשו בהליך מטה, והדגישה את הנזק שייגרם לה ולתלויים בה מריצוי עונשה מאחורי סורג וברית, כמפורט בחוות דעתם של המומחים מטעמה; כמו

גם בהליך הטיפול לנשים שביצעו עבירות מרמה כלכליות שהלה עברה. בנוסף, חזרה המערערת על טענותיה הנוגעות לכליאת נשים בישראל וגרסה כי עד היום לא נאסרה מאחורי סורג ובריח אישה בגין עבירות לפי חוק התחרות הכלכלית. לחלופין נטען, כי שגה בית משפט קמא משלא מצא לסטות לקולא ממתחם העונש ההולם בנדון דידן עד כדי ריצוי עונש המאסר בדרך של עבודות שירות.

10. בדיון שנערך לפנינו חזר בא-כוח המערערת על עיקרי טענותיו – תחילה התמקד בכך שמדיניות הענישה הראויה היא מאסר בדרך של עבודות שירות; ובהמשך, לאור הערותינו, התמקד בטענתו החלופית שלפיה במקרה זה יש מקום לסטות ממתחם העונש ההולם והראוי, וזאת בשל נסיבות העניין והמלצות גורמי הטיפול. כן נטען, כי במקרה דנן 'אין ניזוק קונקרטי' וגם על כך הערנו את שהערנו. מנגד, בא-כוח המשיבה סמך ידו על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, ושמע הערותינו בנוגע לקו הטיעון שנבחר בכל הנוגע למסמכים הרפואיים שהתבקש לצרף בשלב הערעור ולטענות שעניינן במצבו הרפואי של בעלה של המערערת. מכאן הכרעתנו.

דיון והכרעה

11. כידוע, אין זו דרכה של ערכאת הערעור להתערב בגזר הדין של הערכאה הדיונית אלא במקרים של סטייה ניכרת מהענישה המקובלת והראויה, או כאשר נפלה שגגה בגזר הדין. לאחר עיון, לא מצאתי כי מקרה זה בא בקהל אותם מקרים – סטייה ניכרת אין; וגם שגגה לא נפלה תחת ידו של בית המשפט המחוזי. משכך, אציע לחבריי כי נורה על דחיית הערעור.

12. ייאמר מיד, כי התפיסה העקרונית ביחס לענישה הראויה בעבירות מתחום ההגבלים העסקיים ודיני התחרות הכלכלית, התאפיינה במגמה מדודה של החמרה, כיאה לכל החמרה במדיניות ענישה (לסקירה ראו ע"פ 2560/08 מדינת ישראל נ' וול, פסקה ר"ט (06.07.2009)). לצד זאת, כבר לפני למעלה מעשרים שנים, קבעה השופטת ד' דורנר כדברים הברורים הללו:

"בעקרון, העונש ההולם בעבירות כלכליות הוא מאסר בפועל. מבצעהן של עבירות כאלה - אנשים שומרי-חוק בדרך-כלל, המוכרים בקהילותיהם כאנשים נשואי-פנים - אינם פועלים מתוך מצוקה כלכלית או סוציאלית, וכל מטרתם היא הפקת רווחים קלים על-חשבון הציבור. לעונש של מאסר בפועל אפקט מרתיע במיוחד כלפי מגזר עברייני זה" (ע"פ 2919/02 אלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (01.10.2002)).

13. על גישה זו חזר בית משפט זה לאחר מכן בשורה של מקרים. כך, למשל, בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ, פ"ד נט(6) 776, 942 (2005), נקבע כי:

"משום חומרתן היתרה של העבירות מסוג זה העונש שככלל יש להטיל על מבצעהן ראוי לו שיכלול הן קנס בשיעור גבוה, שמטרתו לפגוע בכיסו של המבצע, שנשא את עיניו להשגתה של טובת הנאה פסולה, הן מאסר בפועל שלא על דרך עבודת שירות, שמטרתו כפולה - לבטא את החומרה שבה בית-המשפט מתייחס לעבירות מסוג זה ולהרתיע את כלל ספקי הסחורות והשירותים מפני ביצוע עבירות דומות".

כך אף קבעה הנשיאה ד' ביניש, בציינה כדברים הללו:

"על-פי מדיניות הענישה שנקבעה בפסיקתנו בשנים האחרונות בכל הנוגע לעבירות על חוק ההגבלים, מן הראוי ככלל להטיל על המורשעים בביצוע עבירות אלה עונשים של מאסר בפועל, שלא בדרך של עבירות שירות, בצירוף קנס כספי משמעותי [...] מדיניות ענישתית זו היא מדיניות ראויה שנועדה לאכוף נורמות אשר יש בהן עניין ציבורי רב. זאת, בעיקר נוכח הצורך להרתיע מפני ביצוע עבירות לפי חוק ההגבלים, שהאינטרס הכלכלי של מבצעהן הוא בעל עוצמה ושנוקן לציבור הוא רב. מאפיין נוסף של עבירות אלה הוא בכך שהן מבוצעות פעמים רבות על ידי בני אדם המנהלים ככלל אורח חיים נורמטיבי ושאינם פועלים מתוך מצוקה כלכלית או סוציאלית" (ע"פ 845/02 מדינת ישראל נ' תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצאת חקלאית לישראל בע"מ, פסקה 6 (08.01.2008) (להלן: עניין תנובה)).

14. הנה כי כן, ההלכה הפסוקה שהתגבשה בכל הנוגע לענישה הראויה בעבירות כלכליות, ובפרט עבירות מתחום דיני התחרות, היא ברורה: ככלל, יש להורות על מאסר מאחורי סורג ובריח (וראו, כמצוטט לעיל, דבריה של השופטת ברק-ארז בעניין בן דרור). יודגש, כי הגיונה של פסיקה זו בצדה, לאור מאפייני המעשה והעושה בעבירות כלכליות:

"אנו בעידן שבו השעה צריכה ביסודה להחמרה בין השאר בעבירות הכלכליות, שעיקרן רווח כספי לעובריהן. עבירות אלה נעברות פעמים רבות על ידי 'אנשים מן היישוב' שחלילה לא ירימו יד על הזולת ולא יפגעו בו באלימות, ועל פי רוב גם לא ישלחו יד ברכושו, אך נוטלים הם חרות לעצמם להפחית מקופת המדינה או הציבור, אם בעבריינות מס ואם בתחום ההגבלים העסקיים נשוא תיק זה, וכמובן אין זו כל הרשימה. פעמים עוברי העבירות הם אנשים שבמובנים אחרים מקובלים בחברה ובציבור, אך לשם רווח כסף, כלשון פשוטה בצע כסף, עושים את שעושים תוך תקוה כי לא תגיע אליהם עינן וידן של הרשויות; וחוששני כי לא אחת דרכם גם

צולחת" (חוות דעתו של השופט א' רובינשטיין בע"פ 7068/06 מדינת ישראל נ' אריאל הנדסת חשמל רמזורים ובקרה בע"מ (31.05.2007)).

ברוח דומה קבעה השופטת א' פרוקצ'יה בע"פ 9788/03 מדינת ישראל נ' גולן

פ"ד נח(3) 245, 250-251 (2004), בין היתר כי:

"חומרתה של עבריינות הצווארון הלבן, הגובלת לרוב במעשי שחיתות ובצע כסף, מתעצמת דווקא נוכח התופעה שעל-פי רוב מבצעה אינם באים מרקע של דוחק ומצוקה כלכלית-קיומית ומתנאים סוציו-אקונומיים ירודים מתמשכים, העשויים להסביר, לעיתים, את פישרה ומניעה של עבריינות הרחוב בתחום הרכוש, השכיחה והיומיומית בתחום הפלילי. היא באה דווקא ממקור של כח ושררה, תיחכום והשכלה, ונכונות לנצל את חולשתו וחוסר האונים של הזולת כדי להאדיר כח ועוצמה כלכלית. מציאות זו מחריפה את הדופי המוסרי הנלווה לעבריינות הכלכלית ואת השלילה שבה כתופעה חברתית. תוצאותיה ההרסניות של העבריינות הכלכלית והקלון הדבק במבצעה מחייבים את בתי המשפט בהבעת מסר עונשי הולם אשר יבטא תכלית חברתית ברורה המבקשת למגר תופעות של ניצול כספי ציבור, שהופקדו בנאמנות בידי גורמים ציבוריים למטרות העשרת הפרט אגב מעשי עבירה".

גם חברי, השופט ע' גרוסקופף, עמד היטב על הגיונם של דברים בעניין בן דרור:

"ההליך הפלילי ביחס לעבירות כלכליות בכלל, ועבירות הגבלים עסקיים בפרט, הוא במקרים רבים הליך מורכב וממושך, הדורש מהמדינה השקעת משאבי אכיפה משמעותיים [...] ניתן היה לסבור כי עלויות ההתדיינות העצומות הללו מיותרות, במיוחד בשים לב לכך שעונשי המאסר המוטלים הם קצרים יחסית, וכי מוטב להמירם באמצעי אכיפה חילופיים, כדוגמת עיצומים כספיים אשר הממונה על ההגבלים העסקיים מוסמך להטילם [...]. אפס, גישה זו אינה מקובלת על המחוקק הישראלי ועל הרשויות המופקדות על אכיפת דיני ההגבלים העסקיים, וטעמיהם עימם. [...] איום ההרשעה הפלילית, וסיכון הענישה בכליאה, נתפס בעיני המחוקק ורשויות אכיפת החוק כאמצעי הרתעה חיוני, במיוחד בשים לב לעובדה שהנאשמים בהם מדובר הם "אנשים נורמטיביים", אשר הנזק שיגרם להם מהרשעה פלילית, וממאסר מאחורי סורג וברית, ולו לתקופה קצרה, הוא משמעותי, ולפיכך מרתיע.

עמדת המחוקק ורשויות אכיפת החוק לפיה אכיפת דיני ההגבלים מצדיקה שימוש במשפט הפלילי משקפת מדיניות ענישה לגיטימית, אשר על בתי המשפט לכבדה. משמעות הדבר היא שאין מקום לרוקן מתוכן את

האפקטיביות של האכיפה הפלילית באמצעות הטלת עונשים קלים יתר על המידה, המעקרים את אפקט ההרתעה. על רקע זה יש להבין את הפסיקה המורה כי ככלל ראוי להחמיר את הענישה בעבירות מתחום דיני ההגבלים העסקיים, ולהטיל עונשי מאסר בפועל על הצדדים להסדר כובל [...]”.

15. על הפסול בהסדר הכובל האופקי מושא ענייננו – במסגרתו תואמו מחירים וחולק שוק בין מתחרים – אין צורך להכביר במילים. מדובר בפעולה עבריינית חמורה שפוגעת בערכי יסוד כלכליים וחברתיים (ע”פ 2299/24 מדינת ישראל נ’ מור, פסקה 17 (04.02.2025)); ואשר ניצבת בסתירה לגרעין הקשה של דיני התחרות הכלכלית, שנועדו לשמור על השוק החופשי ולהצר צעדיהם של הסדרים פוגעניים (ע”א 7125/20 הצלחה לקידום חברה הוגנת נ’ UBS AB, פסקה 103 לחוות דעתי (02.01.2025)). למען שלמות התמונה אציין, כי גם כוחה של הטענה ביחס לחלופי הזמן מאז ביצוע המעשים מוגבל. זאת, מכיוון שיש לתת את הדעת לזמן הרב הכרוך בחשיפה ובירור של עבירות כלכליות מורכבות (ע”פ 6799/14 אופיר נ’ מדינת ישראל, פסקה 14 (16.03.2015)).

16. זאת ועוד. נוכח הטיעון שנשמע לפנינו, לפיו העבירות שביצעה המערערת לא הובילו ל’ניזוק קונקרטי’, אבקש להסיר כל ספק, ולהדגיש כי עבירות כלכליות הן רעה חולה שתמיד יש מי שנפגעים מהן. דברים אלה נכונים בין אם יהא זה הכיס הפרטי של המשקיע או החוסך האינדיבידואלי או שמא תהא זו הקופה הציבורית שנפגעה:

”כבר נאמר פעמים רבות, כי אין בין גוזל כספי הפרט לבין גוזל כספי הציבור ולא כלום. אלה גם אלה חטאם רב הוא, ואלה גם אלה ראויים, בנסיבות המתאימות, למיצוי הדין הן בעונשי מאסר ממשיים והן בקנסות כספיים מכבידים. יתרה מזו. הודגש, כי [...] ראוי שיוקיעו אותם אל עמוד הקלון לא פחות מאותם עבריינים, החוטאים לחברה בפגיעה ברכוש הזולת ובגזילתו, שאותן הכול מגנים. כיוון שהמניע למעשים אלה הוא הרצון להפיק רווחים קלים על חשבון קופת המדינה. ובצע הכסף הוא ברקע המעשה, ראוי הוא, כי מי שהורשע בעבירות אלו לא יצא נשכר מפרי מעלליו. על-כן עונש הולם במקרים אלה הוא, בין היתר, קנס כספי בשיעור ניכר, שילמד את כלל הציבור, כי עבירות אלה אינן משתלמות גם מהבחינה החומרית” (ע”פ 522/82 עאזם נ’ מדינת ישראל, פ”ד לו(4) 411, 414 (1982)).

כך נקבע בפרשה שעניינה בעבירות מס, אך הדברים נכוחים גם בקשר לקשת העבירות הכלכליות, ובפרט ביחס לעבירות שעניינן הסדר כובל. כך, למשל, הדעת נותנת כי ההסדר הכובל מושא ענייננו, בפרט בשים לב להיקפו ומשכו, גרם לפגיעה, בין היתר, בציבור ההורים שנאלצו לשאת במחיר שאינו תחרותי על מנת לשלוח את ילדיהם למסע

החשוב לפולין. אף לא מן הנמנע כי היו בני ובנות נוער, ממשפחות ממעמד סוציו-אקונומי נמוך, שנבצר מהם לצאת למסע לפולין כלל.

17. מן המקובץ ניתן ונכון לזקק שתי תובנות – שאינן בגדר חידוש כלל.

הראשונה, שקשורה במאפייני המעשה, היא כי בעבירות פליליות לפי חוק התחרות הכלכלית, ובפרט הסדר כובל אופקי, תחתית מתחם העונש ההולם צריכה לשקף, ככלל, תקופת מאסר שלא ניתן לבצע בדרך של עבודות שירות, לפי הכלל הקבוע בסעיף 51ב(א) לחוק העונשין; דהיינו למעלה מתשעה חודשי מאסר בפועל.

השנייה, שקשורה במאפייני העושה, היא כי גם אם ישנה הצדקה לסטות מדרך המלך, הרי שבהיעדר נסיבות חריגות של ממש, ראוי להורות על ביצוע עונש המאסר, גם אם הוא עומד על תקופה קצרה יותר מתשעה חודשים, בדרך של ריצוי מאחורי סורג ובריא. ביסוד תובנה זו, עומדת התכלית ההרתעתית מפני ביצוע עבירות כלכליות, ביחס למי שהם, על פי רוב, אנשים שומרי חוק ונעדרי עבר פלילי, ולא אחת אינם צעירים (על כל המשתמע מכך גם ביחס למצבם הרפואי). זאת, כאמור, מכיוון שזוהי הדרך היחידה להביא לכדי הרתעה יעילה בעבירות אלה, שמבצעה לא מורתעים די הצורך מענישה כספית, אלא מתיוג והוקעה חברתיים. אמנם, גם בענישה בדרך של עבודות שירות יש משום תיוג מוסרי שלילי, והיא אף מסבה חסרון כיס מסוים. ברם, לעונש של מאסר בפועל אפקט מרתיע במיוחד כלפי מגזר עברייני זה של מי שככלל ידועים בסביבתם כאנשים מכובדים:

"הרשעה פלילית היא כתם, מאסר בעבודות שירות הנחשב מאסר בפועל אינו נעים – אך אין להשוותם כל עיקר למאסר מאחורי סורג ובריא, תענוג מפוקפק גם בבתי הסוהר הטובים ביותר; משמעו שלילת חרות, ניתוק מן המשפחה, היות האדם נתון למרות יומיומית של הזולת, חברה לא מלבבת על פי רוב, ועוד כיוצא באלה. אין איפוא להקיש מאסר כזה לענישה אחרת, בודאי לאדם שהוחזק נורמטיבי, וכל חייו רק קרא על בתי סוהר או צפה בהם בסרטים. אולי מאסר מאחורי סורג ובריא ירתיע, אם יש תוחלת אמיתית להרתעה, ואם ייצא הקול – וכדאי שייצא – כי זו מנת חלקו הצפויה של עבריין מידע פנים (ע"פ 6020/12 מדינת ישראל נ' עדן (29.04.2013), חוות דעתו של השופט א' רובינשטיין; יצוין, כי הערעור דשם נסוב על גזר דיני בת"פ (כלכלית-ת"א) 8256-05-11 מדינת ישראל נ' קאופמן (06.09.2022) (להלן: עניין קאופמן), שם הושת, לראשונה, עונש של מאסר בפועל בעבירה של שימוש במידע בידי איש פנים לפי סעיף 52 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968).

18. מדובר, אפוא, בתפיסת עולם שנעוצה במאפייניה הייחודיים של הפשיעה הכלכלית ועבירות הצווארון הלבן. ויודגש, כי אין בתפיסה זו משום סתירה להמלצותיה החשובות של הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים, בראשות השופט (בדימ') זורנר. כידוע, על פי מסקנות הוועדה, יש להמעיט במאסרים קצרים בשל תרומתם הזניחה לתכלית ההרתעה האישית, ולהעדיף על פניהם אמצעי ענישה דוגמת עבודות שירות, להם תרומה שיקומית משמעותית. ברם, דברים אלו שנכונים ביחס לענישתם של עבריינים משולי החברה, אינם מדויקים ביחס לענישתם של עבריינים בעבירות כלכליות, כפי שהוסבר בהרחבה לעיל.

19. בעת בחינת נסיבות המעשה שלפנינו, סבורני כי בית משפט קמא עשה חסד עם המערערת והמעורבים האחרים בתיק, כמצוין לעיל, בכל הנוגע לתחתית המתחם. שכן, מתחם שתחתיתו חמישה חודשי מאסר אינו הולם את חומרת מעשיה של המערערת, ולא מתיישב עם מדיניות הענישה שראוי לנקוט בה בעבירות כלכליות מעין אלו. גם כאשר מתחשבים בנסיבותיה האישיות של העושה-המערערת, שאינני מקל בהן ראש כלל – סבורני כי אלו קיבלו משקל הולם ואף מעבר לכך במתחם שנקבע ובמיקומה בתחתיתו, ומשכך אין בנדון דידן כל הצדקה להקלה נוספת.

20. טרם חתימה: במהלך שנותיי על כס השיפוט למדתי כי עבריינות כלכלית עוטה מלבושים רבים, וכי על מערכת אכיפת החוק ובתי המשפט להילחם בכל אותם מְרָעִין פִּישִׁין באופן נחרץ. משכך, כבר בתחילת דרכה של המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, ציינתי, כי ככלל יש להעדיף את האינטרס הציבורי הרחב בהשגת הרתעה, על פני האינטרסים הצרים של מי שפעלו שלא כדין לשם קידום ענייניהם הכלכליים-האישיים. עוד ציינתי כי יש לראות בעונש המרבי שקבוע לצד עבירות אלו את עמדתו הערכית של המחוקק ביחס לחומרתן; ומשכך קבעתי כי אין להירתע מענישה ממשית ומשמעותית, תוך העברת מסר חד וברור לשם שמירה על שוק הוגן (עניין קאופמן, פסקאות 53, 56-59 לגזר הדין). עודני עומד, נחרצות, מאחורי עמדתי זו.

21. אשר על כן, לו תשמע דעתי, נורה על דחיית הערעור.

חאלד כבוב
שופט

השופטת יעל וילנר:

אני מסכימה.

יעל וילנר
שופטת

השופט עופר גרוסקופף:

אני מסכים.

עופר גרוסקופף
שופט

לפיכך, הוחלט כאמור בפסק הדין של השופט ח' כבוב.

המערערת תתייצב לריצוי עונשה ביום 15.10.2025 עד השעה 10:00, בבית הסוהר נווה תרצה, כשברשותה תעודת זהות או דרכון. על המערערת לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 074-7831077 או 074-7831078.

ניתן היום, ח' אלול תשפ"ה (01 ספטמבר 2025).

חאלד כבוב
שופט

עופר גרוסקופף
שופט

יעל וילנר
שופטת

